

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

Instructional Leadership of Adminis Trators in dongkhuiwittayakom School

Under the Secondary Educational Service Area Office 40

สุจิตรา จันทร์มูล

Sujitra Junmoon

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: pedoon_nui@hotmail.com

Received: September, 25 2020

Revised: October, 26 2020

Accepted: October, 30 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนก ตามเพศ และวุฒิการศึกษา 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ใน 5 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ การมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ การแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อปรับใช้ตลอดเวลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากจำแนกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรีและครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายจัดทำข้อมูลพื้นฐานให้เป็นระบบ ควรส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนมากยิ่งขึ้น และต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) examine the instructional leadership of administrators in Dongkhuiwittayakom school as classified by gender and educational qualification and 2) the proposed approaches to development of the instructional leadership of administrators in Dongkhuiwittayakom school under the Secondary Educational Service Area Office 40 in 5 aspects including demonstrating vision of educational management, leadership in utilizing innovations for teaching and learning, promoting implementation of information technology for developing academic work, being competent of developing academic work and constantly searching for knowledge for application to educational management. The population studied were 55 teachers of Dongkhuiwittayakom school in academic year 2019. The Research instrument are collecting the data was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean and standard deviation.

The research results revealed that: 1) the instructional leadership of administrators of Dongkhuiwittayakom School in Phetchaboon Province was at high level in whole and in part. As classified by gender, it was found that male and female teachers expressed that the instructional leadership of administrators of Dongkhuiwittayakom School in Phetchaboon Province was at high level. Furthermore, it was found that, as classified by educational qualification, the teachers earning bachelor's degree and the teachers whose education levels were higher than undergraduate level thought that the instructional leadership of administrators of Dongkhuriwittayakom School was also at high level in whole and in part and 2) the approaches to development of the instructional leadership of administrators of Dongkhuiwittayakom School were that school administrators should have definite vision of educational management, encouraging teachers to utilize various instructional innovations, organizing systematic database, supporting organization of more learning network in the community and continuously performing self-development in order to keep abreast of current situations.

Keywords: Instructional Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การจัดการศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคนเก่งคนดีและคนที่มีความรู้ทักษะและเจตคติเพื่อการพึ่งตนเองรู้จักและเข้าใจตนเองมีพลังในการคิดตัดสินใจและการปรับตัวทั้งด้านการเรียน การดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพด้วยความรอบคอบ ซาญฉลาดสมเหตุสมผล รักการทำงานเอางานเป็นชีวิตและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่อย่างมีแบบแผน มีหลักเกณฑ์ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ตลอดจนมีนิสัยใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมให้ทันสมัยเสมอจึงจะมีวิธีที่สงบสุขท่ามกลางปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลันทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546: 1)

ประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทุกประเทศได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หากสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถ มีศักยภาพเต็มสมบูรณ์ตามอัตภาพของแต่ละบุคคลแล้วการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศก็สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีทรัพยากรบุคคลที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมโลกในอนาคตที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเป็นสังคมแห่งปัญญา ดังนั้นประเทศที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดีมีทรัพยากรบุคคลที่ทรงปัญญาและมีความดีก็จะสามารถไปยืนอยู่ในตำแหน่งประเทศ ชั้นแนวหน้าได้อย่างมั่นคงและสง่างามในขณะเดียวกันประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่ด้อยประสิทธิภาพ ด้อยสติปัญญาย่อมตกเป็นประเทศผู้ตามและย่อมได้รับผลกระทบในทางลบโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2543) ดังนั้นระบบการศึกษาจึงมีความสำคัญมากเพราะเป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะ (Socialization) (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2544: 28) ประเทศไทยมีทรัพยากรบุคคลอยู่ในปริมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์กว่าหลาย ๆ ประเทศในโลก แต่ยังไม่สามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 2) อนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเยาวชนในวันนี้เพราะในโลกยุคใหม่การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติโดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุดเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้สามารถคิดเป็น ทำเป็นมีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, 2543)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถละคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษาและปัญหาการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในด้านต่าง ๆ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแผนการศึกษาแห่งชาติยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติตามที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนดไว้ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานที่เกี่ยวข้อง แนวภารกิจของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ แนวทางบริหารและจัดการศึกษา ความเป็นมืออาชีพในการบริหารการศึกษาและแนวทางการปฏิรูป

การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารและจัดการศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมาย (ธีระ รุญเจริญ, 2550: 7-8)

ผู้บริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมาก ทั้งนี้ ในจำนวนภารกิจหลักของบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน ซึ่งได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารและสถานที่ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนนั้นงานวิชาการเป็นอันดับแรกเพราะถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก โดยตรงเป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่างกับงานอีก 5 งาน ซึ่งล้วนแต่เป็นงาน สนับสนุนเพื่อจะช่วยให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งสิ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง (รุ่ง แก้วแดง, 2543: 78)

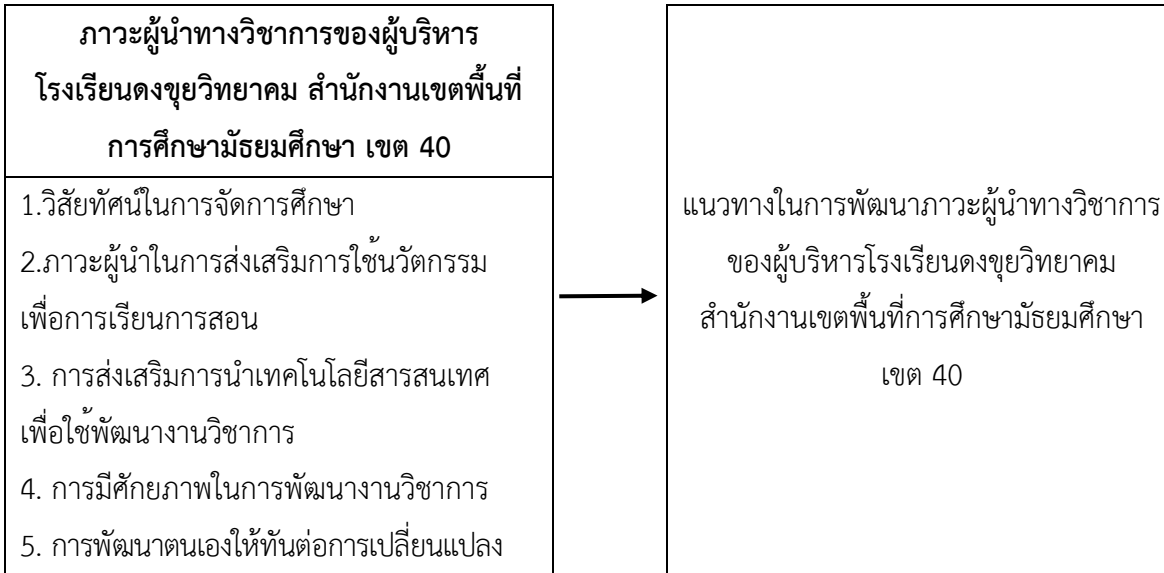
จากความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการดังกล่าวข้างต้นโรงเรียนดงขุยวิทยาคม พบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ไม่ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนให้ครบทุกด้าน จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาปัญหาดังกล่าว ดังนั้นผู้ค้นคว้าจึงได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม เพื่อนำข้อค้นพบไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารได้พัฒนาตนเองในการเป็นผู้นำทางวิชาการและปรับปรุง วางแผน การพัฒนา อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและคุณภาพนักเรียนในที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ตามขอบข่ายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 3) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1) วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา
- 2) ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน
- 3) การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ
- 4) การมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ
- 5) การแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อปรับใช้ตลอดเวลา

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 55 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดของครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 2) ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ 3) การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ จำนวน 6 ข้อ 4) การมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ จำนวน 6 ข้อ 5) การแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อปรับใช้ตลอดเวลา จำนวน 6 ข้อ รวมเป็น 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2549: 23-24) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ มาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ น้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครูโดยนำเสนอในรูปแบบของจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ครูที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีทั้งสิ้น จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นครูชายคิดเป็นร้อยละ 27 ส่วนครูหญิง คิดร้อยละ 72.73 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมและจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวมและรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ และตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามเพศ พบว่า ครูชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมอยู่ในระดับ

มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการตามลำดับ ส่วนด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระบับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาครูเพศหญิงปรากฏว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการ ($\mu = 3.94$) ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการตามลำดับ ส่วนด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการ ตามลำดับด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี ดันสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ด้านการมีศักยภาพภายในการพัฒนา งานวิชาการ ตามลำดับ ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้ นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

1. วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและมีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้มากยิ่งขึ้น

2. ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผนการพัฒนาการใช้สื่อการสอน โดยมุ่งใจให้สถานประกอบการ องค์กร ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

3. การส่งเสริมการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างสอดคล้องและชัดเจน การจัดข้อมูลด้านการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาที่ชัดเจน การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการนำข้อมูล ผลการดำเนินงานมาประกอบการตัดสินใจหรือพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรกระตุ้นในครูที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิรูป การเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. การมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการสนับสนุนให้ครูรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้าราชการครูมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการและมีศักยภาพภายในการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งบริหารควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนมากยิ่งขึ้น

5. การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการพัฒนาดตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่เสมอ เป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพที่จะต้องทันเหตุการณ์ ผู้บริหารควรพัฒนาดตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้า เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีประเด็นสำคัญที่จะนำไปอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีการพัฒนาดตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่เสมอและมีภาวะผู้นำตามแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของ William J. Reddin และเป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพที่จะต้องทันเหตุการณ์ ยุคสมัยโลกาภิวัตน์ และยุคสหสวรรษที่ 3 (The 3rd Millennium) ตามที่ ปราชญา กล้าผจญ กล่าวไว้ว่า นักบริหารการศึกษามีอาชีพ จำเป็นต้องมีแนวทางในการดำเนินงานคือ มีวิสัยทัศน์ไกล ใฝ่ชุมชน และสนใจวิชาการ จึงทำให้พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงชัยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของกับลักษณะองค์ เพชรสังหาร

(2547: 4) ที่ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียง 3 อันดับแรกคือ ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนาวิชาการ ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันโรงเรียนได้พัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และสอดคล้องกับวิจิตร เกตุขำ (มปป: 4) ซึ่งกล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารงานโรงเรียน เพราะงานวิชาการครอบคลุมด้านการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจันทร์ธานี สงวนนาม (2545: 30-45) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางวิชาการเนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้บริหารสามารถเป็นที่พึ่งและให้คำปรึกษาแก่ครูและนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่งผู้บริหารซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา

2. ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับบัวฉะ ปาละพันธ์ (2546: 45) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศรีราชา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า ครูในโรงเรียนศรีราชาเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาเป็นรายต้น พบว่า ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความแตกต่างกัน โดยที่เพศชายมีความเห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการเป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างสอดคล้องและชัดเจน การจัดข้อมูลด้านการประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง/พัฒนาที่ชัดเจน การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการนำข้อมูล ผลการดำเนินงานมาประกอบการตัดสินใจหรือพัฒนางานอย่างต่อเนื่องมากกว่าเพศหญิง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเพศชายมีความคล่องตัวในการทำงาน มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเสี่ยงและความคิดสร้างสรรค์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ รักธรรม (2552) ได้ศึกษาหลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร กล่าวว่า จากการทบทวนงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ผลผลิตของการทำงานของเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้ในระยะหลังมีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามาทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ มากขึ้นกว่าในอดีต ที่เคยจำกัดไว้เฉพาะเพศชาย แต่สำหรับบางหน้าที่อาจมีความเหมาะสมกับคนทำงานบางเพศเท่านั้น เช่น งานการพยาบาลมีความเหมาะสมกับเพศหญิง ซึ่งมีความอ่อนโยนในการดูแล

ผู้ป่วย โดยเฉพาะที่เป็นสตรีและเด็ก เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มขาดงานหรือออกจากงานจากสูงกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงต้องมีบทบาทในการดูแลครอบครัวและบุตร

3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดงขุยวิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนและด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการ ของครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับบุษราภรณ์ ชื่นชม (2550: 41) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรายด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา อยู่ในระดับสูง หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ในเรื่องการให้สถานประกอบการ องค์กร ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และการสนับสนุนให้ครูรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก แต่ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาวิชาการทั้งครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากและครูที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับนิภาภรณ์ พิณเมืองทอง (2545) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและมีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน โดยจงใจให้สถานประกอบการ องค์กร ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนางานวิชาการ โดยกระตุ้นในครูที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุน

การปฏิรูป การเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายหรือจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการมีศักยภาพในการพัฒนาวิชาการ โดยเน้นการส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนยิ่งขึ้น

1.5 การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการใช้พัฒนางานวิชาการต่ำ

2.3 ควรมีการศึกษาความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน

2.4 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **ปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารวิชาชีพครู**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

นิภาภรณ์ พิณเมืองทอง. (2545). **ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2549). **การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุรารักษ์ ชื่นชม. (2550). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภิรมยา อินทรกำแหง. (2544). **ระบบการศึกษาไทย**. วารสารวิชาการ. 4(11), 28.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ครุสภา.

ลักษณะอนงค์ เพชรสังหาร. (2547). **ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญา ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิณะ ปาละพันธุ์. (2546). **ความสามารถในการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศรีราชา สังกัด**

กรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.

วินิจ เกตุขำ. (ม.ป.ป.). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

อรุณ รักรธรรม. (2552). **หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.